

Dünya Maden Haberleri

ARSIULUSAL :

Beynelmîlel Kurşun karteli

Amerika Birleşik Devletleri hariç başlıca dünya kurşun müstahsilleri Avustralya'dan "British Zinc Corporation", Trepca grubu, Burma teşkilâtı, Kanada'nın "Consolidated Mining and Smelting" kumpanyası, "American Smelting and Refining", kumpanyası, Meksikanın kurşun sendikası 7. 9. 1938 tarihli bir tebligatla son zamanlarda yapılan müzakereler neticesi olarak bir beynelmîlel kurşun karteli tesis ettiklerini bildirmektedirler. Kartelin asıl hedefi kurşun istihsâlatını tanzim ve ticaretini yeknesak bir idare altına almaktır. Bundan maada yukarıda isimleri geçen şirketlerin iştirak piyasalarında fiyatların kontrolü yapılacaktır. Müessisler grubu sair kurşun müstahsillerini de karteğe celbedecektir.

Beynelmîlel kurşun karteli istihsâlatını tahdit ettiği halde kurşun cevherlerindeki tâli madenlerin meselâ gümüş, çinko ve bakır istihsâlatına da tesirsiz kalmıyacağından endişe edilmektedir.

Beynelmîlel Çelik karteli

Brükselde geçen hafta yapılan bir toplantıda "International Steel Cartel", şeriki bulunan "Joint Coordinating Committee"nin Pariste, Haziran 14 te verdiği kararları tasdik etmiştir.

Kartelin mukavelenamesi beynelmîlel büro'nun devamı müddetince, yani I-inci kânunun 31, 940'a kadar temdit edilmiştir. Mukavele mucibince Kartel ofisinin hali ha-

zırdaki teşkilâtında hiç bir değişiklik olmayacaktır.

Büro'nun başlıca vazifesi satışı organize ve teftiş etmek olacaktır. Satış, şimdiki halde millî satış sendikalarının elindedir. Bu sendikalar ihracat merkezi vazifesini de görecektir.

Muhtelif Avrupa şehirlerinde hususî bir anlaşma yapılmış ve bu anlaşmaya bazı Amerikan kumpanyalarının mümessilleri ile Britanya Demir ve Çelik Federasyonu da dahil olmuştur. Çelik fiyatları aynen muhafaza edilmiştir.

Kartel, uzak şarka, Brazil ve River Plate'e için mutad olan navlun fiyatlarının - Bahriye (maritime) konferansında hallolunduğu veçhile 1940 senesi sonuna kadar değişmemesine karar vermiştir.

Beynelmîlel Kalay karteli

Beynelmîlel kalay karteli tarafından fiyatları tanzim maksadiyle tesis edilmiş olan kalay ihtiyat fondunun idaresini Brazilian Warran Agency and Finance Co. şirketinin meclisi idare azâs: Bay R. G. Mills deruhte etmiştir.

Beynelmîlel enerji kongresi

25. 8. 938 tarihinde Viyana şehrinde beynelmîlel enerji kongresi açılmıştır. Kongreye 700 e yakın muhtelif enerji teşkilâtı iştirak etmiştir. 21 müteaddit memlekettten 190 fennî rapor gelmiştir. Bunlardan bilhassa "enerji istihsâlinin maliyet fiyatı, gaz ve elektrik tarifelerinin tanzimi", kömür ve petrolün enerji istihsâlatındaki rolü" mevzulu olanlar dikkate şayandır.

Kongre nihayetinde delegeler için Avusturyanın demir, tuz ve sair maden yataklarına tetkik seyahatleri tertip edilmiştir.

ALMANYA:

1938 senesi kömür ihracatı

1938 senesinin ilk altı ayı zarfında Almanyanın kömür, kok ve briket ihracatı 1937 senesine nazaran 1/6-1/4 nisbetinde azalmasına rağmen kıymet itibariyle % 4,4 nisbetinde bir tezayüt göstermektedir.

Aşağıdaki cetvel Almanyanın yarım senelik taşkömür, kok ve briket ihracatını milyon ton ve milyon rayşmark üzerinden göstermektedir.

	1937 senesi 6 ay		1937 sene-i ilk 6 ay	
	Mil. Ton	Mil. Rayşmark	Mil. Ton	Mil. Rayş-ark
Kömür . . .	16,3	203,6	19,0	195,1
Kok	2,6	49,3	4,5	65,3
Priket . . .	0,6	8,2	0,5	6,0

ihracatın müsbet neticeler vermesine bilhassa fiyatların 1937 ye nisbeten yükselmesi sebebiyet vermiştir. 1937 senesinde beher tonu 10,29 rayşmark olan kömür fiyatı 1938 de vasatî olarak 12,53 rayşmarka çıkmıştır. Vasatî kok fiyatı da 1937 de 14,57 mil. iken 1938 için 19,13 rayşmarkı bulmuştur.

Petrol ve bitüm endüstrisinin devletleştirilmesi

1. 9. 1938 tarihinde yeni bir kanun intişar etmiştir. Bu kanuna göre bitümlerin bilhassa asfalt, petrol, yer gazı ve bitümlü sahrelerin araştırılma ve işletmesi yalnız hükümete aittir.

1. 1. 1938 tarihinde Avusturya toprakla-

rında 51024 mahalde istikşaf ameliyesi yapılmakta idi ve bunların 10.115 hükümet ve vilâyetlere mensuptu. İmtiyaz sahaları petrol için 180 he, yer gazına 126 he ve bitümlü şistler için de 1019 hektarı bulmakta idi.

Civa Zuhuratı

Avusturyada Drau nehri kenarında Feistritz mıntakasında maden hafriyatile meşgul olan amele zengin bir civa damarına tesadüf etmişlerdir. Pek kısa bir zamanda bir kaç kilo halis civa istihsâl edilen bu damarın vaziyeti, derhâl salâhiyettar makama bildirilmiştir.

Şimdiye kadar bu rejyonda civa bulunduğu malûm değildi, mamafih, madenin zenginliği ve tevsiine imkân olup olmayacağı yakında yapılacak tetkikat ile belli olacaktır.

AMERİKA B. D.

Direk mukavemetinin yeni usul ile tezyidi

Amerikada Mineralised Cell Wood Treatment şirketi, maden galerilerinde kullanılan ahşap istinat ve germe direklerinin mukavemet misillerini artırmak için yeni bir usul keşfetmiştir.

Bu usul gayet basittir. Şöyle ki, yeni kesilmiş ağacın içindeki öz alındıktan sonra esas terkebini arsenik teşkil eden kimyevî mahlul içinde tabîi usaresi çıkarılmakta, tekrar hortum vasıtasile ve kimyevî madde ile işba edilmektedir.

Bir ucu yükseğe mevzu ve muhteviyatında kimyevî mevad bulunan ağaç fıçıya takılı olan işba hortumundan beher inç murabbına 8 librelük hava tazyiki geçmekte ve 11 gün müddetle işba ameliyesi devam etmekte ve bu-suretle de direklerin mukavemet nisbeti bir misli artmaktadır.

Ağır endüstri

Amerika Birleşik Devletlerinin 1938 ikinci 3 ay zarfında demir ve çelik istihsalâtı, ve bunların 1937 aynı aylarına nazaran azalışı aşağıdaki cetvelden görülür :

Demir istihsalâtı

(ton üzerinden)

	1937	1938
Nisan	3.302.000	1.376.000
Mayıs	3.594.000	1.255.000
Haziran	3.108.000	1.062.000
II inci 3 ayında . .	10.004.000	3.693.000
I " 3 "	9.670.000	4.180.000
Yarım senede . . .	19.674.000	7.872.000

Çelik istihsalâtı

(ton üzerinden)

	1937	1938
Nisan	5.152.000	1.956.000
Mayıs	5.235.000	1.807.000
Haziran	4.184.000	1.638.000
II inci 3 ayında . .	14.571.000	5.401.000
I " 3 "	14.582.000	5.537.000
Yarım senede . . .	29.153.000	10.938.000

Bu rakmlara bakılırsa 1938 senesi istihsalâtı buhran senesi olan 1932 ye çok yaklaşmaktadır. 1932 mayısında demir istihsalâtı 783.000 ton ve çelik istihsalâtı da 1.170.000 tonu bulmuştur.

ARABİSTAN :

Esaslı Petrol araştırmaları

Seabord petrol kumpanyası İran ve Afganistandaki imtiyazlarından vaz geçmesi yüzünden büyük miktarda sondaj ve dre-

naj âletlerini Suudî Arabistanına nakletmiştir. Arabistanda yapılan jeolojik araştırmalar arazi bünyesinin petrol için çok müsait olduğunu göstermiştir. Bundan dolayı Seabord petrol şirketi büyük sahalar için imtiyaz almıştır; yakında Ebuhardiyenin şimalinde sondaj ameliyelerine başlıyacaktır.

ARJANTİN :

Demir ve bakır cevheri yataklarının keşfi

Arjantin'in Santiago del Estero vilâyetinde Sumampadan 20 Km. bir mesafede zengin demir cevheri yatakları keşfedilmiştir. Buradaki cevherin demir tenoru % 70 e kadar çıkmaktadır. Yatakların mesahası 6.000 hektar olarak tesbit edilmiştir. Aynı muntakada yapılan araştırmalar neticesinde Arjantin merkez demiryolu civarında % 28 metal tenörlü bakır cevheri keşfedilmiştir.

BAHREYN:

1938 ilk yarısında petrol endüstrisi

Bahreyn adasındaki petrol sanayiinin 1938 ilk yarısındaki inkişafı gayri muntazam bir şekilde cereyan etmiştir. 1938 ikinci kânun ayında 110.395 ton istihsal veren endüstri haziran ayı için 90.640 tona inmiştir. Mamafih 1937 senesinin aynı devresine nazaran umumî istihsalatta % 9,6 nisbesinde bir tezayüt kayde şayandır. Bu istihsalatın aylara göre taksimatı ve 1937 - 1938 senelerinin ilk altı ay zarfındaki umumî petrol istihsalâtı şöyledir :

	Ton
2. inci kânun	110.395
Şubat	96.911
Mart	100.991
Nisan	94.859
Mayıs	85.042
Haziran	90.640
1938 birinci ccm.	578.838
1937	528.268

BREZİLYA:

Millî petrol şurasının tesisi

Brezilya reisicumhurunun 7. 7. 938 tarihli bir emirnamesi ile millî petrol şurası tesis edilmiştir. Bu şûra doğrudan doğruya cümhurreisine bağlı ve dokuz kişilik meclis tarafından idare edilecektir. Meclis idaresie Millî Müdafaa, Harbiye, Maliye, Ziraat, Nakliyat ve Nafia nezaretlerinden birer mümessil gönderilmiştir. Petrol sanayii ve ticaret ittihatları da mecliste temsil edilmiştir.

Petrol şûrası memleket dahilinde petrol araştırma ve işletme işlerini tanzim ve idare edecektir.

ÇEKOSLOVAKYA:

Terkibi petrol plânları

Petrol istihsâlatı ehemmiyetsiz fakat kömür ihtiyatları zengin Çekoslovakya'da son zamanlarda terkibi petrol tankı ile benzin istihsâline dair müteaddit tetkik ve tasarruflar yapılmaktadır. Bu iş ile bilhassa Aussig kimya ve metallurji birliği, şimalî demiryol kömür madenleri ve Witkowitz taş kömür şirketi meşguldür. Witkowitz şirketince ihzar edilmiş bulunan terkibi petrol meselesine ait rapor ve plânlarla Zivnostenska bank müessesesi de a-

lâkadar olmaktadır. Pek yakında terkibi petrol fabrikalarının tesisine girişileceği beklenilmektedir.

FİLİSTİN:

Filistin petrolünün devletleştirilmesi

Filistinde petrol devletleştirilmiş ve yeni bir kanun yapılmıştır: Bu kanun mucibince petrol arama ve işletme işleri için hükümetten ruhsatiye almak lâzımdır. Hükümet bu ruhsatiyeyi ancak on sekiz yaşını bitirmiş ve maden işlerinde teknik malûmatı, ve işletmeye kifayet edecek sermaye veya kredisi olana vermektedir.

2 inci şart araştırma sahasının mukaddes veya tarihî addolunan mıntakanın 100 metre ilerisinde olmasıdır. Petrol arayıcıları ruhsatıyesini aldıkları arazide husule gelmesi muhtemel olan zarar ve ziyan için teminat akçesi yatırmaktadırlar.

Anî ve vahim lüzum karşısında hükümetin, istihsâl edilen petrole tasarrufta bir hakkı tekaddümü olacaktır.

Petrol arama işlerinde kullanılacak olan makine, alât, mahrukat gibi hariçten ithal edilmesi lâzım gelen eşya üzerinden, hükümet gümrük resmini kısmen veya tamamen — ruhsatiye müddetince — kaldırmaktadır.

Hükümet petrol araştırma işlerinin muvaffakiyetle başarılıp başarılmadığını kontrol edecektir. Petrol aranması için müsaadesi verilen saha 20 ilâ 500 kilometre murrabından fazla olmayacaktır. Bu sahada arama iki buçuk sene zarfında yapılacak ve en az bir delme makinesi daima faaliyette bulunacaktır.

Bir şahsa birkaç sahanın ruhsatiyesi birden verilebilmektedir, ve ruhsatnamenin azamî müddeti 50 senedir.

Yeni yapılan kanun mucibince mukave-

İle sahibi istihsâl ettiği petrolün hükümet tarafından tayin edilen miktarını tasfiyehanelerde yağ mahrukat yapmaya ve bu suretle dahilî ihtiyacı karşılamaya mecburdur.

Kontrat hitamında petrol sahasiyle birlikte bütün emvali gayri menkule de hükümete intikal edecektir.

Yeni kanun eylül 1 den itibaren mevkiî meriyete konulacaktır.

FRANSA:

Büyük petrol boru hattı

Fransa hükümeti 480 Km. uzunluğunda yeni bir petrol nakliyat borusu inşasına karar vermiştir. 150 milyon frank'a mal olacak olan bu boru hattı petrol tasfiyehaneleri merkezi olan Dongesden başlayacak Orlean civarlarına kadar uzanacaktır. Tamamen yer altından geçirilecek boru hattı petrol nakliyatı masarifini azaltarak mahrukat fiyatlarının inmesini intaç ettireceği ümit edilmektedir.

HİNDİSTAN:

Altın yataklarının keşfi

Sirmoor memleketinde son zamanlarda geniş mikyasta yer altı servetlerinin inkişafına girişilmiştir. Hükümet tarafından yaptırılan bu araştırmalar neticesinde Sirmoor ormanlarında altın ve gümüş yataklarına tesadüf edilmiştir. Aynı mıntakanın dağlarında simli kurşun ile demir cevher zuhuratı da bulunmuştur.

1938 de devlet işletmeleri

1938 ilk 6 ay zarfında Hollanda Hindistanın devlet kömür işletmeleri 478.408 ton ihraç etmişlerdir. 1937 aynı devresi için bunların kömür istihsâli 403.132 ton

idi. Binaenaleyh 75.000 ton bir artış şayanı dikkattir. Ayrı ocakların istihsalâtı aşağıdaki şekildedir: Asem 229.000 ton, Ombillim 249.000 ton, Parapattan 144.900 şarkî-Borneo 59.652 tondur.

Cari senenin 6 ayındaki petrol istihsâli ise 3.671.000 tondur. 1937 ilk yarısında bu miktar 3.499.000 ton idi.

İNGİLTERE:

1938 de kömür madenlerinin kazancı yükselmiş

İngiltere kömür ocaklarının kazançları 1938 senesi ilk 3 ay zarfında 1937 nin aynı devresine nazaran artmıştır. 1938 senesi 3 ay zarfında beher ton kömürün maliyet fiyatı 15 sil. 1,02 pensden 15 Ş. 493 pense çıkmışsa, satış fiyatı aynı zamanda 16 Ş. 7,29 pensden 17 Ş. 4,38 pense yükselmiştir. Binaenaleyh 1938 ilk 3 ayın vasatî kazancı beher L. tona 1 Ş. 11,45 pensi bulmaktadır. Halbuki 1937 de bu kâr vasatîsi yalnız 1 Ş. 6,27 pens idi. Muhtelif kömür mıntakalarındaki kazanç miktarı 1 Ş. 1,36 pens ilâ 3 Ş. 2,36 pens arasında tahavvül etmektedir. En az kazanan cenubî Wales ve en çok kazanan da cenubî Derby ocaklarıdır.

Maden kazaları

Hazirandan - Temmuz 16 - 1938 e kadar vukubulan maden kazalarında ölen ve yaralananlar :

Tahtezzemini	Ölü	Ağır yaralı:
Toprak inhilalinden	42	132
Tünellerde ezilen ve ölenler	14	77
infilâk	—	3
Zehirli gaz	2	—
Muhtelif sebepler	9	61
Hariçte:		
Demir yollarında	1	4
Muhtelif	7	23
	<u>75</u>	<u>300</u>

Kazaların ne şekilde vuku bulduğuna dair tafsilât bir nüsha halinde intişar etmiş ve işçilere verilmiştir. Bu suretle dikkatleri çekilen işçilerin kazaya kurban gitmemeleri için daha ihtiyatlı davranacakları zannolunmaktadır.

IRAK ;

1938 ilk altı ayında Petrol sanayii

1938 senesi ilk altı ay zarfında Irak 2.117.946 ton ham petrol istihsâl etmiştir. 1937 senesinin aynı devresi istihsâlatı 2.109.451 ton idi. Buna göre 1938 in vasatî aylık istihsâli 352.991 tonu bulmuştur. 1937 de bu miktar 347.261 ve 1936 da 328.946 ton idi.

1938 ilk altı ay zarfında 2.191.179 ton ham petrol ihraç edilmiştir. Yani geçen senenin ilk semestrine *nazaran* 200.000 ton fazladır. Umum ihracatın % 75 i yani 1,6 milyon tonu Fransaya ve kalanı da İngiltere, İtalya ve Belçika arasında taksim edilmiştir.

Petrol imtiyazı

Resmen ilân edildiğine göre Irak hükümeti (Basra petrol kunpanya) sına petrol araştırma ve işletmesi için bir imtiyaz vermiştir. Basra petrol kunpanyası 1.000.000 sermayesi olan hususî bir İngiliz şirkettir.

İRAN:

Demir ve kömür

İranda münteşir "Ettelaat" gazetesinde okunduğuna göre Tahran civarında Aminabad da inşa edilmekte olan büyük demir fabrikası 1941 senesinde ikmâl edilecek

ve bu fabrika, İran demir endüstrisine yeni bir inkişaf devresi açacaktır.

İran arazisinde birçok demir cevheri mevcuttur. Bilhassa Kerman mıntakasındaki madendeki rezerve, % 65 i demir cevheri olmak üzere 15.000.000 ton olarak tesbit edilmiştir.

Son olarak keşfedilen demir madenleri Kerman ile Keşan ve Shadrut ile Tahran arasındadır, bilhassa Tahranın 100 mil şarkında kâin Semnan'da keşfedilen demir madeni, günde 50 ton istihsâl etmek şartıyla 15 sene devam edecek kabiliyettedir.

Gene Tahranın 150 mil garbında ve Kazvin ile Sultaniye arasındaki ovada keşfedilen demir madeni Aminabad'da yeni yapılan demir fabrikasının ihtiyacını beş on sene karşılayacak mahiyettedir.

İranda demir fabrikasının inşasına başlandığından beri Tahran civarında ve Semnanda keşfedilen demir madenlerinden istihsâl edilen cevher fabrikanın ihtiyacını karşılamak üzere biriktirilmektedir. Garmsa'dan Semnaya kadar inşa edilen ihtiyat demir yolu, istikbalde maden naklini temin için hazırlanmıştır.

Gene mezkûr gazetede okunduğuna göre Tahranın 37 1/2 mil şimalî garbisinde Shemshak yakınında uzunluğu 44 mile varan zengin bir kömür madeni keşfedilmiştir.

1937 senesinde bu mıntakadan istihsâl edilen kömür miktarı 20.000 tondan fazla idi. Fakat demir fabrikası faaaliyete geçtikten sonra gündelik istihsâl miktarı 150 tona yükselecektir.

İranda kömür depoziteleri pek çoktur, buna misâl olarak İsfahan ve Mazandehana yakın rejyonları gösterebiliriz, fakat hali *hazıra* kadar bu rejyonda geniş ölçüde işletme faaliyetine geçilmemiştir.

Altın ve bakır madenlerinin inkişafı

Altın ve bakır madenlerinin işletilmele-

rini teshil etmek için Trans - Iranian demir yolunun Keşan üzerinden ve Koomdan Anareke kadar bir branş açmak keyfiyeti tahakkuk etmiş ve mühendislerden müteşekkil bir grup Keşana muvasalat etmiştir.

Anarek küçük bir şehir olup Isfehanın 130 mil şimalî şarkisinde ve Keşanın 160 mil cenubî şarkisinde kâin, büyük bakir ve zengin madenleri muhtevidir.

İSPANYA:

1938 de demir endüstaisi

İngiliz menbalarından alınan haberlere göre İspanyanın 1938 ilk 6 ay zarfındaki demir cevheri istihsâlatı 948.000 ton, dökme demir istihsâli 151.000 ton ve çelik istihsâli de 166.000 ton olarak tesbit edilmiştir.

İTALYA:

Devlet madenler enstitüsü

22. 6. 938 tarihli resmî bildirildiğine göre İtalya hükümeti devlet metal madenlerinin ticaret ve istihsâlatını teşvik ve rasyonelize etmek maksadiyle 28. 4. 938 tarihli bir kanuna istinaden devlet madenleri enstitüsünü tesis etmiştir. "Ufficio Metallici Nazional" adını taşıyan bu enstitünün başlıca vazifeleri memleket dahilinde kurşun ve çinko ticaretini kontrol, çinko cevheri ihracatını teşvik ve bunun için 10 sene müddetle prim usulünün tatbiki olacaktır. Enstitünün idare meclisinde harp sanayiinden 1, endüstriden 4, Azienda minerali Metallici müessesesinden 2, ticaret ile amele teşkilâtından birer zat bulunacaktır.

Afrikada maden aramaları

İtalya hükümeti Afrika müstemlekeleri-

nin yer altı servetlerini arama ve işletme maksadiyle merkezi Ades-Abeba'da bulunan "İspettorato Generale Minerario" dairesini tesis etmiştir. Bu genel maden dairesi jeofizik, jeoloji ve kimya şubelerinden ibarettir. Buna tâbi 5 şehirde "Uffici Minerari" dairesi mevcuttur. Bunlar Asmara, Mogadiscio, Gimma, Gondar ve Harar şehirlerinde kâindirler. Bu vilâyet merkezlerindeki maden ofislerinin vazifeleri imtiyazlar hakkında mahallinde halledilmesi icabeden işler ve meseleleri başarmaktır. Arama ve işletmelerin kontrolü bu ofislere teslim edilmiştir, aynı zamanda maden tetkik işlerinde hükümetle teşriki mesai etmektedirler.

Afrika yer altı servetlerinin işletmek maksadile tesis edilen Azienda Miniere Africa Orientale (Amao) devlet müessesesidir. Ve Asmarada kâindir. Şimdilik Eritere altın işletmeleri ile meşguldür. Bütün müstemleke yeraltı servetlerinin işletilmesi maksadile tesis edilen "Amao", hususî sermaye ile başarılı olmayacak diğer maden işletmeleri ile de alâkadar olacaktır.

Hususî maden şirketlerinden Comino şirketi başlıca bir mevki almaktadır. Esas sermayesi 20 milyon lirettir. İkinci olarak Sapil şirketi 12 milyon liret bir sermaye ile Bir-Bir vadisi ile Diressa vadisinde altın arama ve işletme ile meşguldür.

Sabık Habeşistanda bugüne kadar altın platin, az miktarda demir cevheri, mika, linyit yatakları keşfedilmiştir. Müstemlekelerin maden zenginliği ve araştırma usullerini teşhir maksadile 18. 11. 1938 tarihinde Romada madencilik sergisi açılacaktır.

1938 ilk 6 ay zarfında 1937 aynı devresine nazaran İtalyanın maden endüstrisindeki tezayüt : (1000 ton üzerinden)

Seneler	Linyit	Demir cevheri	Kurşun cevheri	Çinko cevheri	Cıva cevheri	Pirit	Kükürt	Boksit
1938	1,100	555	31,3	89,6	101	365,5	186	211
1937	0,930	466	27,1	83,7	88,7	454	167	170

Tezayüd nisbeti } 19,3 19,3 15,6 7,1 14,0 2,5 11,3 24,2

Son iki senenin istihsâlât rakamları mukayese edilirse bilhassa linyit, demir cevheri ve boksit istihsâlâtında oldukça bir artış göze çarpmaktadır. Bu hâl İtalyanın son zamanlarda otorşi programına büyük bir ehemmiyet vermesinden ileri gelmektedir.

JAPONYA:

Demir ve çelik istihlâkinin tahdidi

8. 7. 938 tarihli ve 49 numaralı bir emirname ile Japonyanın ticaret ve endüstri nazırlığı hususî ihtiyaçlar için imâl edilmekte bulunan eşya için çelik ve demir kullanılmasını yasak etmiştir. Bu emirname millî müdafaa için lâzım olan demir ve çeliğin tasarrufu maksadına matuftur.

MACARİSTAN

Petrol sanayiinde kalkınma

1938 senesinde daha kendinin ham petrol sanayii olmıyan Macaristan 1938 senesi ilk beş ay zarfında 1000 vagon dan fazla ham petrol istihsâl etmiştir. 1937 istihsâlâtı ise yalnız 20 vagon miktarında idi. Macaristan da petrol arama ve işleme maksadile tesis edilmiş olan Avrupa gaz ve elektrik şirketi (Macar - Amerika petrol endüstrisi A. Ş.) 14,3 milyon pengö bir sermaye ile çalışmaktadır. Bu şirketin hali

hazırdaki petrol istihsâlâtı memleket ihtiyacının % 10 unu temin etmektedir.

Beş senelik istikşaf planı

Macaristan hükümeti madencilik ve bilhassa araştırma işlerinin takviyesi için beş senelik bir plân kabul etmiş ve 10 milyon pengö tahsisat vermiştir. Bu meblağdan bir kısmı 12 sene evel hükümet tarafından satın alınan Matra dağlarındaki madenlerde yeni istikşafılar için ayrılmıştır. Buradaki cevherlerden şimdilik senevi 30 vagon baktır 190 vagon kükürt 1400 Kg. gümüş ve 150 Kg. altın istihsâl edilmektedir. Aynı dağın başka bir mıntakasında yapılmış olan delme ameliyesi neticesinde kurşun ve çinko cevherine tesadüf edilmiştir. Urkut'taki manganer zuhuratının işletilmesi için de gereken tedbirler alınacaktır.

MEKSİKA :

Devletleştirilen petrol endüstrisinin idaresi

Meksika reiscumhurununun 20. 7. 938 tarihli bir emrine istinaden devletleştirilmiş petrol endüstrisini sevk ve idare maksadile "Petroleos Mexicanos" adında bir petrol şirketi tesis edilmiştir. Ecebî petrol şirketlerinin bütün menkul ve gayri menkul emlâki bu yeni şirkete intikal etmiştir. Bu şirket istihsâlât tanzimi ve her nevi mukavelelerin imzasına tam bir salâhiyeti haizdir. Şirketin idare meclisi 9 azadan ibarettir. Bugüne kadar "Consejo Administrativo del Petroleo" müessesesinin vazife ve salâhiyetleri "Petroleo Meksikanos" a nakledilmiştir.

Petrol taksimatı ve dahilî satışı başarmak için aynı emirname ile "Distribuidora de Petroleos Mexicanos" isminde ikinci bir idare de tesis edilmiştir.

MISIR .

1937

1938

Yeni petrol mıntakası

Mısırın Hurghada mmtakasmdan 5 Km. şimalde yapılan jeolojik araştırma ve sondaj ameliyeleri neticesinde bir antiklinalin 768 mtr. derinliğinde günde 150 ton ham petrol veren bir kaynağa tesadüf edilmiştir. Bu mıntaka Süveys kanalından 200 Km. bir mesafededir ve nakliyat boruları vasıtasile limana bağlanabilir. Yeni keşfedilmiş petrol mıntakasında yakında bir kaç sondaj kuyusu açılacaktır.

Ham petrol istihsâli (metrik ton)	3,654,700	3,330,500
Musaffa petrol istihsâli (metrik ton)	3,417,990	3,027,260
Delme (metre)	208,500	161,890

S. S. C. B. :

Sovyetler birliğinde maden kömürü

Sovyet jeologlarının yaptıkları yeni yeni araştırmalar neticesinde, Sovyetler Birliği dahilinde bir çok yeni maden kömürü damarları bulunmuş ve bunlardan bir kısmı hâlen çıkarılmağa başlamıştır. Hâlen işletilmekte olan madenler arasında, ezcümle 52,6 milyar ton ihtiyatlı Kazakistandaki Karaganda madenleri, 36,5 milyar tonluk Poçora madenleri ve Uzak Şarkta 26,1 milyar tonluk Bureya madenleri vardır.

Inkilâbdan evel, Rusya dahilinde malûm kömür ihtiyatı mecmuu, 230 milyar ton idi. Halbuki, bugün Sovyetler Birliğinde bilinen bazı havzalar, tek başına bu kadar kömür ihtiyatına maliktir. Meselâ Sibiryada Tunguska kömür havzası ihtiyatı, 440 milyar tondur, Sibiryada Kuznetsk havzası ihtiyatları da 450 milyar kadardır.

Heyeti umumiyesi itibariyle bugün Sovyetler Birliğinde malûm maden kömürü ihtiyatı, 1.654.300.000.000 ton tahmin edilmektedir. Bu miktar ise, bütün dünya ihtiyatının yüzde 20 sidir.

Maden kömüründen toprak altmda Gaz alınması

Sovyetler Birliği hükümeti, 1931 senesi bidayetinde maden kömüründen toprak altında iken gaz alınması hakkında bir karar almış ve bu iş için hususî bir teşekül vücude getirmiştir.

Bu sene, dünya teknik tarihinde ilk de-

ROMANYA :

Petrol Sanayii

Romanyada petrol sanayii eski canlılığını kaybetmiş bir vaziyettedir. Fakat hükümetin alacağı tedbirler sayesinde bu gerilemenin önüne geçileceği tahmin edilmektedir.

Sanayiın temelini teşkil eden ham petrol istihsâlâtı 1938 ilk altı ayında fazla miktarda bir gelrileme göstermiş ve tasfiyehanelerin faaliyeti akım kalmıştır.

Hali hazırdaki durumun en ehemmiyetli safhası, gerek kanunî ve gerekse gayri kanunî takyidat dolayısıyla, yeni petrol arama ve sondaj işlerindeki durgunluktur. Mezkûr durum dahilinde ne ham ne de musaffa petrol istihsâlâtmm yükselmesini ümit edemeyiz.

Romanyanın ihracat kapasitesinin daralması yalnız istihsâlâtın düşmesinden değil, aynı zamanda dahili ihtiyacın da fazlaşmasından ileri gelmektedir.

Yeni teşekül eden (İktisat yüksek meclisi), Romanyanın petrol sanayimin ilerlemesi için bir çok tedbirler almaktadır.

fa olarak, bir endüstri fabrikasının kazanları, Donetz havzasında Gorlovka maden kömürünün toprak altında iken ihraç edilen gazı ile çalışmıştır. Donetz havzasında gaz istihsâli için ikinci bir yeni istasyon tesis edilmektedir. Moskova mintakası kömür havzasında da muazzam bir tecrübe istasyonu kurulmaktadır.

Maden kömüründen toprak altmda iken gaz çıkarılması keyfiyeti, gerek *bizzat gaz* bakımından gerek bilâhare gaz türbinleri yolu ile gazın elektrik enerjisine tahvili bakımından, mühim tasarruf temin eylemektedir. Daha şimdiden gaz istimali sebebinden elektrik enerjisinde yüzde 30 ilâ yüzde 40 ucuzluk müşahade olunmuştur.

Bir milyon tonluk konvansiyonel mahrukat ç:karılması için 2650 işçiye lüzum görüldüğü halde, bunun gazının alınması takdirinde lüzumlu işçi miktarı, aynı miktar mahrukat için 600 dür.

Toprak altmda gaz çıkarma istasyonlarındaki iş verimi, toprak üstünde gaz çıkarma fabrikalarındakinden 6 ilâ 8 kere daha büyüktür ve o nisbette de çabuktur.

Toprak altından çıkarılmış gaz istimali, elektrik santrallerinde nakliyat enstallasyonlarını ve kömürü kırma, tozunu ayırma ve külü beletme âletlerini lüzumsuz bırakmakta, ve bundan başka dumanda kül tamamıyla mefkut olduğu için çalışmanın sıhhi şeraiti de iyileşmektedir.

Kömürden toprak altmda iken çıkarılan gaz, toprak üzerindeki gazojenlerde istih-sâl olunandan 2 ilâ 3 kere daha ucuzdur. Ucuz gaz da, bittabi, yüksek fırınsız metalürjiyi, meselâ madenden doğrudan doğruya demirin istihracını, inkişaf ettirecek bir mahiyet arzulemektedir.

YENİ KALEDONYA:

Nikel ve krom ihracatı

1938 ilk 6 ay zarfında yeni Kaledonya

3700 ton % 75 tenörlü nikel konsantre ve 11.900 ton nikel cevheri ihraç etmiştir. 1937 ilk 6 ay için bunların mukabili 3000 ve 6000 ton idi.

1938 ilk 6 ayındaki krom cevheri ihracatına gelince geçen sene aynı devresine aşağı yukarı dört misli artarak 33.200 tonu bulmuştur.

Krom ve nikel yatakları zengin olan Yeni Kaledonyanın yer altı servetleri ecnebi sermayedarlarını ve bilhassa Japonları alâkalandırmıştır. 1937 senesi zarfında 512 arama imtiyazı verilmiştir. Bunlardan 253 ü nikel, 162 krom, 35 demir cevheri ve 12 si de Manganez cevherinin arama ve işletmesine aittir.

1937 senesinde nikel istihsâlâtı 249.000 tonu ve krom istihsâli de 48.000 tonu bulan Yeni Kaledonyanın 1938 senesi madencilğinde yeni inkişaf beklenilmektedir.

YUGOSLAVYA:

Çelik kontrolü

Yugoslav hükümeti verdiği bir emirle memleket dahilindeki kömür madeni, demir madeni ve Zenika demir ve çelik madeni namları altındaki mevcut şirketleri Yugoslav Çelik (Yugoslav Steel) firması altında birleştirmiştir. Yeni şirketin sermayesi L 3,000,000 dir. Hisselerin hepsi devlete aittir. Bu suretle hükümet memleketin demir ve çelik istihsâlâtını kontrol edebilmektedir.

Çelik işi

Hükümet, Yugoslavya çelik kumpanyası teşekkülü için bir lâyiha hazırlamıştır.

Belgraddan haber alındığına göre (Cap-sag) da senevi 20,000 metrik ton kapasitesi olan bir dökme demir fırını inşa edil-

mistir. Muktezi cevherler Ljubkja ve Zrinjska dan getirilecektir.

Jeoloji Enstitüsünün tevsii

Yugoslavya hükümetinin yeni bir emirnamesi ile jeoloji enstitüsü yeniden organize edilerek salâhiyetleri tevsii edilmiştir. Bu enstitü memleketin bütün yer altı servetlerini araştırma ve tetkik işlerinde müraccah bir vaziyeti haizdir. Enstitünün bütün masrafı Yugoslavya hükümeti tarafından temin edilmiştir.

Millî Müdafaa ve ticarî siyaset noktai nazarından memleketin petrol kaynaklarına malik olmanın büyük ehemmiyetini

kavriyan Yugoslavya hükümeti memleket topraklarında petrol arama işine 80 milyon dinar bir kredi açmıştır. Bu sermayenin büyük bir kısmı Bosnanın Tuzla civarındaki yarma ve sondaj ameliyesine sarfedecektir.

Bundan maada 6 milyon dinar bir sermaye ile merkezi Belgradda bulunan Pannonia - petrol şirketi tesis edilmiştir. Bu şirketin sermayesi % 25 nisbetinde hükümetindir.

Selnice de 12,5 milyon bir sermaye ile ikinci bir petrol şirketi tesis edilmiştir. Bu şirket İsviçre sermayedarları tarafından kontrol edilmektedir.